

Sygn. akt I NSNc 210/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

Aleksander Stefan Popończyk (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w G.
przeciwko S. C.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 1 marca 2022 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu
Okręgowego w K. z 18 grudnia 2014 r., sygn. II Ca (...),

1. oddała skargę nadzwyczajną,

**2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania przed
Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Skargą nadzwyczajną wniesioną 30 marca 2021 r. (data prezentaty Biura
Podawczego Sądu Okręgowego w K.) Prokurator Generalny, na podstawie art. 89
§ 1 i 2 w zw. z art. 115 § 1 i § 1a ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym

(t.j. Dz.U. 2021, poz. 154 t.j. dalej: u.SN lub ustawa o Sądzie Najwyższym), z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zaskarżył w całości prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 grudnia 2014 r., sygn. akt II Ca (...) (dalej: Sąd II instancji), w sprawie z powództwa (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w G. (powód) przeciwko S. C. (pozwany) o zapłatę.

Prokurator Generalny na podstawie art. 89 § 1 pkt 1, 2 i 3 u.SN zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

I. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, odnoszących się do ochrony zaufania obywateli do państwa oraz do rzetelnej procedury sądowej, a także prawa do sądu poprzez niezasadne uznanie przez Sąd II instancji, że powód mógł skorzystać ze skutków przerwy biegu przedawnienia wywołanego wszczęciem przez pierwotnego wierzyciela, będącego bankiem, postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a ponadto zmianę słusznego wyroku Sądu I instancji skutkującą uwzględnieniem powództwa w całości, w sytuacji, gdy w chwili wniesienia pozwu roszczenie powoda było przedawnione i apelacje powoda należało oddalić,

II. naruszenie w sposób rażący prawa materialnego:

1. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania, przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że powód [...] Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w G., mógł skorzystać ze skutków przerwy biegu przedawnienia wywołanego wszczęciem przez pierwotnego wierzyciela, będącego bankiem, postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, podczas gdy wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego, przejawiającego się m. in. tym, że nie może on być podstawą egzekucji na rzecz innych osób, niż w nim wskazane, z wyjątkiem następstwa prawnego po stronie wierzyciela innego banku, prowadzi do wniosku, że materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania klauzulowego, jako czynności pierwotnego wierzyciela banku prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia, dotyczą wyłącznie tego wierzyciela i nie dotyczą powoda,

jako nabywcy niebędącego bankiem, podczas gdy przy prawidłowym zastosowaniu tego przepisu apelacja powoda winna zostać oddalona,

2. art. 124 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym, na dzień orzekania przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu kończy się dopiero z momentem uprawomocnienia się wydanego w nim postanowienia, w związku z czym aż do momentu uprawomocnienia tego postanowienia przerwany termin przedawnienia nie biegnie na nowo, podczas gdy prawidłowa wykładania ww. przepisu prowadzi do wniosku, że postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu kończy się z momentem nadania klauzuli wykonalności i od tego momentu na nowo biegnie termin przedawnienia, podczas gdy przy prawidłowym zastosowaniu tego przepisu apelacja powoda winna zostać oddalona, gdyż roszczenie powoda uległo przedawnieniu,

III. oczywistą sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na tym, że Sąd II instancji błędnie przyjął, iż roszczenie powoda nie jest przedawnione, w sytuacji gdy w chwili wniesienia pozwu, roszczenie powoda było przedawnione i jako takie winno zostać oddalone.

Na podstawie art. 91 § 1 u.SN Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd II instancji z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

Jak wynika z akt sprawy o sygn. I C (...) (co w pewnym zakresie nie jest zbieżne z treścią skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego) pozwem z dnia 5 czerwca 2013 r. wniesionym do Sądu Rejonowego w L. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 8.413,47 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zwrotu kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy w L. uwzględniając w całości żądanie powoda w dniu 31 lipca 2013 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (VI Nc-e (...)).

Następnie pozwany wniosł skutecznie sprzeciw od powyższego nakazu, wobec czego Sąd Rejonowy w L. postanowieniem z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt VI Nc-e (...) przekazał rozpoznanie sprawy do sądu właściwego, tj. Sądu Rejonowego w O.

Sąd Rejonowy w O. wyrokiem zaocznym z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie o sygn. akt I C (...) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.413,47 zł z odsetkami umownymi w wysokości równej czterokrotności aktualnej wysokości stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 5 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, jak również zwrot kosztów procesu i kosztów zastępstwa procesowego oraz nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Na skutek sprzeciwu pozwanego od ww. wyroku zaocznego, Sąd Rejonowy w O. w dniu 23 czerwca 2014 r., sygn. akt I C (...) wydał wyrok, na mocy którego uchylił wyżej wymieniony wyrok zaoczny i oddalił powództwo, zasądając od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu.

W uzasadnieniu powyższego wyroku wskazano, że pozwany w dniu 16 września 2008 r. zawarł z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...), na mocy której pozwanemu została udzielona pożyczka w kwocie 4.374,62 zł. Pozwany zobowiązał się do jej spłaty w 36 równych ratach w terminach i wysokości określonej w harmonogramie stanowiącym załącznik do umowy. Ostatnia rata miała zostać zapłacona w dniu 30 września 2011 r. W związku z niewywiązywaniem się przez pozwanego z warunków zawartej umowy pożyczki, (...) Bank S.A z siedzibą w W. w dniu 19 września 2009 r. wystawił przeciwko pozwanemu bankowy tytuł egzekucyjny, któremu w dniu 17 maja 2010 r. została nadana klauzula wykonalności. Następnie (...) Bank S.A. w dniu 30 listopada 2012 r. sprzedał wierzytelność powodowi. Pismem z dnia 25 kwietnia 2013 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty należności.

Sąd Rejonowy w O. uznał, że podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia zasługuje na uwzględnienie, co skutkowało oddaleniem powództwa o zapłatę w całości. Sąd podkreślił, iż już w chwili wniesienia pozwu roszczenie było przedawnione, a przed upływem przedawnienia nie zostały podjęte żadne czynności, o których stanowi art. 123 k.c., które skutkowałyby przerwaniem biegu przedawnienia.

Na powyższy wyrok apelację wniósł powód, zaskarżając go w całości. Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 18 grudnia 2014 r., w sprawie o sygn. akt II Ca (...) po rozpoznaniu apelacji, zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że utrzymał w mocy wyrok zaoczny (w całości) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania apelacyjnego.

Sąd II instancji podzielił argumenty apelującego i stanął na stanowisku, że zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego nie zasługiwał na uwzględnienie. W uzasadnieniu wyroku wskazał, iż zgodnie z najnowszym i utrwalonym już orzecnictwem Sądu Najwyższego, przyjmuje się, iż wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przerywa bieg przedawnienia bez względu na to, czy dotyczy on sądowego czy pozasądowego tytułu egzekucyjnego. Nadto czynność ta nie tylko powoduje przerwanie biegu przedawnienia, ale też jego zawieszenie aż do ukończenia postępowania wywołanego tego rodzaju wnioskiem - zgodnie z art. 124 § 2 k.c.

Pozwany wniósł na powyższy wyrok skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12 grudnia 2019 r. pod sygn. akt III CNP 9/17 odrzucił, wskazując że w związku ze zmianą stanu prawnego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia stała się z dniem 3 kwietnia 2018 r. niedopuszczalna.

Prokurator Generalny uzasadniając podstawy skargi nadzwyczajnej, w pierwszej kolejności wskazał, że wystąpienie ze skargą nadzwyczajną jest konieczne dla zapewnienia zgodności orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, która odwołuje się do zasady ustrojowej wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP oraz przytoczył argumenty przemawiające za takim stanowiskiem. Skarżący podniósł, że państwo ma zapewnić minimalny poziom sprawiedliwości w strukturach społecznych, z uwagi na okoliczność, że wskazana wyżej zasada odnosi się także funkcjonalnie do stosowania prawa. Skarżący dokonał rozważań w kontekście zasad powiązanych, powołując się na zasadę pochodną zaufania obywatela do państwa czy zasadę bezpieczeństwa prawnego. Dalej Skarżący powołuje się na

zasadę proporcjonalności skargi nadzwyczajnej, stwierdzając, że kluczowe staje się ważenie konstytucyjnych wartości (s. 7 skargi, k. 12-14).

W kontekście tych rozważań Skarżący wskazał, że zostało naruszone prawo pozwanego do rzetelnej procedury sądowej (s. 9 skargi, k. 14). Jak podnosi skarżący, zasada rzetelnej procedury sądowej stanowi zasadę pochodną, która wywodzi się z ogólnej zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Zasada sprawiedliwości proceduralnej z art. 2 Konstytucji RP łączy się bezpośrednio z prawem do sądu określonym w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, które jest jednym z najważniejszych założeń demokratycznego państwa prawnego (s. 10 skargi, k. 15).

Jak podkreślił, doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa cywilnego materialnego, tj. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 k.c. i poczynienie przez Sąd II instancji ustaleń oczywiście sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez uznanie, iż roszczenie powoda nie jest przedawnione, w sytuacji gdy w chwili wniesienia pozwu roszczenie powoda było przedawnione. Tym samym, zdaniem Skarżącego, doszło do naruszenia zasad konstytucyjnych oraz chronionych konstytucyjnie wolności i praw człowieka i obywatela wskazanych w art. 2 i 45 ust. 1 Konstytucji RP (s. 10 skargi, k. 15). W realiach niniejszej sprawy powołał się między innymi na tezę przedstawioną w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16 w zakresie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. „Nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności” (s. 11-12 skargi, k. 16-17). Ponadto, powołując się na inne orzecznictwo Sądu Najwyższego, Skarżący podniósł, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wywołuje skutek przerwy wtedy, gdy pochodzi od wierzyciela pierwotnego. Nabywca wierzytelności nie będący bankiem nabywa wierzytelność w swej treści i przedmiocie tożsamą z wierzytelnością zbywającego banku, ale nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem biegu na nowo (s. 12-13 skargi, k. 17-18). Wobec tego w ocenie Skarżącego, na kanwie tejże sprawy, Sąd II instancji powinien uwzględnić zarzut przedawnienia zgłaszany przez pozwanego, tymczasem błędnie uznał, że powód

mógł skorzystać ze skutków przerwy biegu przedawnienia wywołanego wszczęciem przez pierwotnego wierzyciela, będącego bankiem, postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (s. 13-14 skargi, k.18-19).

Dalej Skarżący podniósł, że kwestionowany wyrok Sądu II instancji został wydany z naruszeniem art. 124 § 2 k.c. wskazując, że Sąd II instancji błędnie dokonał wykładni tegoż przepisu, polegającej na uznaniu, że postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu kończy się dopiero z momentem uprawomocnienia się wydanego w nim postanowienia, kiedy prawidłowa wykładnia powołanego przepisu prowadzi do wniosku, iż postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu kończy się z momentem nadania klauzuli wykonalności i od tego momentu na nowo biegnie termin przedawnienia (s. 15-16 skargi, k. 20-21).

Skarżący wskazuje również na zarzut oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń Sądu II instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Jak wskazano, sporne roszczenie wywodzi się z umowy kredytu zawartej przez pozwanego z bankiem, a więc wiąże się ono z prowadzeniem działalności gospodarczej i zgodnie z art. 118 k.c., podlega trzyletniemu terminowi przedawnienia. Wskazuje też, że powód nie może korzystać ze skutków przerwania przedawnienia przez czynności pierwotnego wierzyciela, a nawet jeśliby mógł, to licząc od dnia najpóźniejszej czynności przerywającej bieg przedawnienia, tj. nadania przez Sąd klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, co miało miejsce w dniu 17 maja 2010 r., do dnia 5 czerwca 2013 r., kiedy to powód wniósł powództwo przeciwko pozwanemu, upłynął trzyletni termin przedawnienia (s. 19-20 skargi, k. 24-25).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna nie zasługuje na uwzględnienie. W pierwszej kolejności konieczne jest przedstawienie usystematyzowanych zagadnień dotyczących skargi nadzwyczajnej co do konstrukcyjnej specyfiki kontroli nadzwyczajnej.

I.

1. Instytucja kontroli nadzwyczajnej została wprowadzenia do polskiego systemu prawnego w art. 89-95 u.SN celem zaradzenia podnoszonym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ograniczeniom skargi konstytucyjnej, która nie pozwalała na adekwatną reakcję względem orzeczeń sądów powszechnych lub wojskowych, które wprawdzie zapadały z naruszeniem zasad konstytucyjnych, jednak w oparciu o przepisy, którym nie można było czynić zarzutu niekonstytucyjności (zob. sygnalizacja pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego dokonana 12 marca 2003 r., S 1/03, OTK ZU 2003, nr 3A, poz. 24). Wobec tego skarga nadzwyczajna ma zaradzić temu deficytowi nadzwyczajnych środków zaskarżenia pozwalających na eliminację rażąco wadliwych orzeczeń zapewniając jednocześnie poszanowanie prawa do sądu (zob. wyrok pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego z 19 lutego 2003 r., P 11/02, pkt 5). Afirmowana w ten sposób jest zasada demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

2. Należy jednak mieć na uwadze, że skarga nadzwyczajna nie stanowi instrumentu ponownej kontroli instancyjnej, ale instrument skonkretyzowanej kontroli konstytucyjności aktów jurysdykcyjnych. Zgodność tego środka z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka była już kilkakrotnie wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyroki Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r. I NSNc 57/20).

3. Skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1 *in principio*) i to tylko w sytuacji, gdy można ją oprzeć na przynajmniej jednej z trzech podstaw, określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN.

Sąd Najwyższy zwracał już wielokrotnie uwagę, że połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile”, jednoznacznie wskazuje na konieczność jednoczesnego

zaistnienia przesłanki funkcjonalnej (ogólnej) i którejś (przynajmniej jednej) z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19). Jednocześnie, wzajemna relacja, zachodząca między przesłanką funkcjonalną i przesłankami szczegółowymi wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny zaistnienia podstaw szczegółowych, a następnie dopiero dokonać oceny tego, czy ziściła się również przesłanka funkcjonalna (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20).

4. Podmiot występujący ze skargą nadzwyczajną ma obowiązek przytoczenia i uzasadnienia podstaw wniesienia skargi nadzwyczajnej (art. 95 pkt 1 u.SN w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c.). Oznacza to konieczność wskazania i uzasadnienia nie tylko którejś spośród szczegółowych podstaw skargi (art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN), ale w drugim kroku również wykazania, w kontekście realiów konkretnej sprawy, zaistnienia przesłanki funkcjonalnej (art. 89 § 1 *principium* u.SN), czyli uzasadnić konieczność wniesienia skargi nadzwyczajnej dla zapewnienia zgodności z zasadą konstytucyjną wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP. O ile jednak ocena spełnienia przesłanek szczegółowych sprowadza się, w dużym uproszczeniu, do dokonania subsumpcji, o tyle dokonując oceny ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej, czyli oceniając konieczność zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń z art. 2 Konstytucji RP, kluczowe staje się ważenie konstytucyjnych wartości (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 89/20; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20).

Mając to na uwadze, przy odpowiednim stosowaniu art. 398¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN, przewidującego związanie sądu podstawami skargi nadzwyczajnej, uwzględnąć należy specyfikę przesłanki funkcjonalnej, uwzględniając sformułowane w orzecznictwie i doktrynie zasady konkretyzujące tę normę ustrojową. Sąd Najwyższy nie może jednak lekceważyć całokształtu zasady wyrażonej w tym przepisie Konstytucji, nawet jeśli skarżący nie wyeksplikował z należyłą dokładnością, istotnych dla sprawy aspektów zasady demokratycznego

państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20).

II.

1. Badając ustawowe przesłanki zasadności i dopuszczalności wniesionej przez Prokuratora Generalnego skargi nadzwyczajnej na wyrok Sądu II instancji, w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż w sposób nie budzący wątpliwości orzeczenie wydane zostało przez sąd powszechny. Zaskarżony wyrok jest również prawomocny, bowiem zgodnie z art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. W analizowanej sprawie wyrok Sądu II instancji zapadł po uwzględnieniu apelacji powoda. Od powyższego wyroku pozwany wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt III CNP 9/17 odrzucił. Dodatkowo należy podnieść, że wniesienie skargi kasacyjnej jest niedopuszczalne z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia, co do której w sprawach majątkowych warunkiem koniecznym jest przekroczenie kwoty pięćdziesięciu tysięcy złotych.

Powyższy wyrok nie może zostać wzruszony w drodze nadzwyczajnych środków zaskarżenia innych niż skarga nadzwyczajna. Z akt sprawy nie wynika również, by od zaskarżonego orzeczenia wniesiono wcześniej skargę nadzwyczajną (art. 90 § 1 u.SN).

2. W przedmiotowej sprawie, nie budzi wątpliwości legitymacja Prokuratora Generalnego do wniesienia skargi nadzwyczajnej (art. 115 § 1a u.SN), podobnie jak dochowanie terminu na jej wniesienie. Skarga została złożona przed upływem terminu, o którym mowa w art. 115 § 1 u.SN.

3. Skarżący formułując zarzuty wyjaśnił na czym polegać miało w przedmiotowej sprawie naruszenie zasad konstytucyjnych (art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oraz rażące naruszenie prawa materialnego (art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 124 § 1 k.c.). Odnosił się także do przesłanki funkcjonalnej, wskazując na konieczności zapewnienia zgodności z zasadą

demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Pozwala to uznać, iż skarga spełnia wymogi formalne niezbędne dla jej rozpoznania.

4. Konstrukcja skargi nadzwyczajnej wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny podstaw szczegółowych, a następnie dokonać oceny tego, czy w przypadku uznania którejs z szczegółowych podstaw skargi za uzasadnioną, ziściła się również przesłanka funkcjonalna (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20).

III.

5. Prokurator Generalny zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 124 § 1 k.c. Na marginesie dodać należy, iż Prokurator Generalny stawia zarzut dotyczący naruszenia art. 124 § 1 k.c., jednak uzasadniając jego podstawę, skupia się na treści § 2 tegoż przepisu co skutkuje brakiem spójności między treścią zarzutów skargi nadzwyczajnej oraz jej uzasadnieniem.

Co więcej, Skarżący nie zarzuca naruszenia ww. artykułów w związku z przepisami dotyczącymi przedawnienia, które jednak mają znaczenie w rozpoznawanej sprawie bowiem to art. 117 § 1 k.c. zawiera ogólną zasadę przedawnienia się roszczeń majątkowych, z zastrzeżeniem ustawowo przewidzianych wyjątków, natomiast art. 118 k.c. *in fine* w brzmieniu z dnia wydania zaskarżonego wyroku, wprowadza zasadę trzyletniego terminu przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Artykuł 123 § 1 pkt 1 k.c. stanowi, że bieg terminu przedawnienia przerywa każda czynność dokonana przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Natomiast zgodnie z art. 124 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (§ 1), w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania

roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (§ 2).

6. W tym miejscu niezbędne jest poczynienie kilku uwag co do materii jaką jest instytucją przedawnienia. Przedawnienie roszczeń majątkowych jest jedną z instytucji dawności, które służą zapewnieniu pewności obrotu i realizacji postulatu, aby stan prawny pozostawał w zgodności ze stanem rzeczywistym. Ich wspólną cechą jest powiązanie następujących z mocy ustawy skutków prawnych w postaci nabycia lub utraty prawa podmiotowego z upływem czasu. Zasadą ogólną polskiego prawa cywilnego jest to, iż roszczenia majątkowe ulegają po pewnym czasie przedawnieniu, tj. że z jego upływem osoba obowiązana może uchylić się od spełnienia obowiązku, który odpowiada treści roszczenia (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 1 września 2006 r., SK 14/05).

Przedawnienie służy uchyleniu stanu niepewności i przeciwdziała bierności wierzycieli w dochodzeniu należnych im roszczeń, a także ochronie dłużników przed dochodzeniem potencjalnie nienależnych roszczeń w sytuacji, gdy po upływie długiego okresu nie posiadają już dowodów na spłatę zobowiązania. W doktrynie zwraca się uwagę, że instytucja przedawnienia służy w większym stopniu zapewnieniu stabilizacji stosunków społecznych niż sprawiedliwości (zob. E. Łętowska, *Podstawy prawa cywilnego*, Warszawa 1994, s. 20; P. Sobolewski, *Objaśnienia do art. 117 k.c. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz* (red.) K. Osajda, Warszawa 2021, Legalis, nb 2). Interes publiczny, któremu służy przedawnienie, sprawia, że normy regulujące tę instytucję mają charakter bezwzględnie wiążący, przez co stronom stosunku cywilnoprawnego nie przysługuje kompetencja do ich wyłączenia lub modyfikowania.

Skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia skutkuje oddaleniem powództwa.

7. Prokurator Generalny zarzuca naruszenie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania, przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że powód mógł skorzystać ze skutków przerwy biegu przedawnienia wywołanego wszczęciem przez pierwotnego

wierzyciela – będącego bankiem – postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, podczas gdy wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego sprawia, że nie może on być podstawą egzekucji na rzecz innych podmiotów, niż bank. Skarżący dalej wskazuje, że materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania klauzulowego w sposób zarezerwowany dla banku i prowadzący względem niego do przerwania biegu przedawnienia, nie dotyczą powoda, jako nabywcy wierzytelności niebędącego bankiem. Z tego względu, w ocenie Skarżącego, przy prawidłowym zastosowaniu tego przepisu apelacja powoda winna zostać oddalona.

8. Zasadniczą kwestią w przedmiotowej sprawie jest ustalenie, czy nabywca wierzytelności niebędący bankiem może powoływać się wobec dłużnika na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem przez bank postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Dotychczas powyższe zagadnienie nie jest jednolicie traktowane w orzecznictwie i w doktrynie, w których spotykamy dwa przeciwstawne stanowiska.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia w wyniku czynności zmierzających do zaspokojenia roszczenia, podejmowanych na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nie obejmuje niebędącego bankiem nabywcy wierzytelności. Stanowi o tym uchwała z 29 czerwca 2016 r. (III CZP 29/16) w odniesieniu do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, a następnie, w uchwale z 9 czerwca 2017 r. (III CZP 17/17), powtórzono ten pogląd w odniesieniu do wniosku o nadanie bankowemu tytułowi wykonawczemu klauzuli wykonalności. Stanowisko to zostało również podzielone w szeregu późniejszych orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 kwietnia 2017 r., V CSK 493/16; z 21 lipca 2017 r., I CSK 6/17; z 28 marca 2019 r., I CSK 5/18; z 20 kwietnia 2018 r., II CSK 356/17; z 10 grudnia 2020 r., I CSK 182/19; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20; postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 października 2016 r., III CZP 60/16; z 21 grudnia 2017 r., III CZP 84/17) i jest często podzielane także w orzecznictwie sądów powszechnych.

Uzasadnieniem twierdzenia, zgodnie z którym na przerwanie biegu przedawnienia przez czynność zmierzającą do zaspokojenia roszczenia, podejmowaną na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego, nie może powołać się podmiot niebędący bankiem, który nabył wierzytelność, jest fakt odmienności sytuacji prawnej nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem wykonawczym. Nieaktualne już uprawnienie do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego poza sądowym postępowaniem rozpoznawczym miało bowiem charakter przywileju przysługującego jedynie bankom. Z tego względu, skutki wynikające ze skorzystania z takiego uprawnienia muszą być ujmowane w sposób restrykcyjny. Skoro bankowy tytuł egzekucyjny nie mógł być podstawą egzekucji na rzecz innych osób niż w nim wskazane, z wyjątkiem następstwa prawnego innego banku po stronie wierzyciela, to również materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania egzekucyjnego, jako czynności wierzyciela (banku) prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia, dotyczą wyłącznie tego wierzyciela i nie obejmują nabywcy niebędącego bankiem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 marca 2019 r., I CSK 5/18). Za wąskim ujmowaniem skutków zastosowania bankowego tytułu egzekucyjnego przemawia również ochrona wartości, na które powołał się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 14 kwietnia 2015 r. (P 45/12), w którym za niezgodne z art. 32 Konstytucji uznał przepisy na podstawie których funkcjonował bankowy tytuł egzekucyjny.

Przeciwnie twierdzenia można znaleźć zarówno w doktrynie (zob. np. A. Grajewski, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16*, «Przegląd Prawa Egzekucyjnego» 6/2017, s. 69-74; H. Zieliński, *Materialnoprawne skutki umorzenia postępowania egzekucyjnego i cesji wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym*, PPC, 2/19, s. 188-203), jak i w orzecznictwie sądów powszechnych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 3 lutego 2016 r., I ACa 896/15; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 września 2017 r., I ACa 1005/17; wyroki Sądu Okręgowego w Lublinie z 20 września 2017 r., II Ca 290/17; z 30 listopada 2017 r., II Ca 632/17; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 lipca 2018 r., VI Aca 570/17).

W ramach przeciwnego stanowiska podnosi się okoliczność, że przepisy art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 i § 2 k.c. nie dają podstaw do ograniczenia

skutków przedawnienia roszczenia w zależności od tytułu wykonawczego, który był podstawą prowadzonej egzekucji (jego rodzaju, czy nawet tożsamości, wyrażającej się w możliwości nadania klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego na podstawie art. 788 § 1 k.p.c.). Zwraca się też uwagę, że na gruncie art. 509 § 2 k.c. nabywca wierzytelności nabywa ją w stanie przysługującym zbywcy, oraz że przedawnienie, mające za zadanie usunąć wieloletni stan niepewności prawnej, nie powinno dotyczyć wierzycieli podejmujących właściwe i terminowe czynności w celu dochodzenia i zaspokojenia nabytych roszczeń. Zaznacza się także, iż dłużnik podnosząc zarzut przedawnienia uchyla się od spłaty swego długu, najczęściej odnosząc w ten sposób nieuprawnioną korzyść kosztem wierzyciela (zob. wyrok Sądu Okręgowego w L. z 20 września 2017 r., II Ca (...)). Z tego też względu uznaje się, że cesja wierzytelności dokonana przez bank na podmiot nie będący bankiem nie niweczy skutku materialnoprawnego, jakim było przerwanie biegu przedawnienia roszczeń przysługujących poprzednikowi prawnemu powoda (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 3 lutego 2016 r., I Aca (...)).

1. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2016 r. (III CZP 29/16). W konsekwencji zasadne jest stwierdzenie, że nieuwzględnienie przez Sąd II instancji, iż skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia w wyniku czynności zmierzających do zaspokojenia roszczenia, podejmowanych na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nie obejmuje niebędącego bankiem powoda, który nabył wierzytelność od banku, stanowiło naruszenie art. 117 § 1 k.c. w zw. z art. 118 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Konstatacja taka jest tym bardziej uzasadniona, iż na dzień wydania zaskarżonego wyroku, w orzecznictwie Sądu Najwyższego panowało przekonanie, że bankowy tytuł wykonawczy (przewidziany w Prawie bankowym z 1989 r.) oraz bankowy tytuł egzekucyjny (art. 96-98 Prawa bankowego z 1997 r.) stanowią ustawowy przywilej banków, polegający na ułatwianiu im dochodzenia swoich wierzytelności wynikających z dokonywanych czynności bankowych, który nie może być rozszerzany na podmioty inne niż banki, bowiem byłoby to nie do pogodzenia z

kwalifikowanym i wyjątkowym charakterem tego przywileju (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04 i przywołane w niej orzecznictwo). Za stanowiskiem tym przemawia również fakt, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 14 kwietnia 2015 r. (P 45/12) uznał przepisy regulujące bankowy tytuł egzekucyjny za niezgodne z art. 32 Konstytucji.

2. W tych okolicznościach nie bez znaczenia jest jednak fakt, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało jeszcze przed wydaniem uchwały z 29 czerwca 2016 r. (III CZP 29/16), która wprost odnosi się do kwestii powoływania się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego przez nabywcę wierzytelności niebędącego bankiem. Już sam fakt przedstawienia przez sąd powszechny Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości i podzielenie tego stanowiska przez Sąd Najwyższy wyrażające się w podjęciu uchwały, świadczy o tym, że kwestia ta była przedmiotem poważnej wątpliwości prawnej. Co więcej, pomimo wydania tej uchwały, zważywszy na to, iż stosownie do art. 390 § 2 k.p.c. wiąże ona jedynie w konkretnej sprawie, wciąż w części wyroków sądów powszechnych przyjmowana była interpretacja przepisów o przedawnieniu taka, jaka została przyjęta przez Sąd II instancji przy wydawaniu zaskarżonego wyroku. Także stanowisko doktryny jest w tej kwestii zróżnicowane.

3. Na tle niniejszej sprawy Prokurator Generalny upatruje również naruszenia przez Sąd II instancji art. 124 § 2 k.c., powołując się w tym przedmiocie na uchwałę Sądu Najwyższego z 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14, w uzasadnieniu której, przyjęto że zawieszenie biegu przedawnienia spowodowane wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności kończy się z chwilą uwzględnienia przez sąd tego wniosku. W opinii Prokuratora Generalnego Sąd II instancji niewłaściwie zastosował zatem art. 124 § 2 k.c. i błędnie przyjął, że postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu kończy się dopiero z momentem uprawomocnienia się wydanego w nim postanowienia, zaś do momentu uprawomocnienia tego postanowienia przerwany termin przedawnienia nie biegnie na nowo, co z

kolei spowodowało nieuwzględnienie okoliczności, iż roszczenie jest przedawnione. Kwestia ta była już poruszana w orzecznictwie Sądu Najwyższego i nie ulega wątpliwości, że w dotychczasowym orzecznictwie nie ma jednolitego stanowiska, natomiast w ostatnim czasie można zauważyć zmianę podejścia w omawianym temacie (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14). Rozważania dotyczące tej kwestii trzeba jednak odnieść bezpośrednio do wcześniejszych twierdzeń i podnieść, że w pierwszej kolejności, błędne było przyjęcie, że w niniejszej sprawie powód mógł skorzystać z przerwania biegu przedawnienia, które w konsekwencji, doprowadziło do uwzględnienia apelacji i zastosowania art. 124 § 2 k.c. Podkreślenia wymaga jednak fakt, że przyjęte przez Sąd II instancji rozwiązanie dotyczące określenia terminu, od którego przedawnienie biegnie na nowo, znajdowało wówczas odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r., II CSK 203/11, uchwała Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03).

4. Biorąc powyższe pod uwagę, o ile można mówić o wydaniu zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 124 § 1 k.c., o tyle nie sposób uznać to naruszenie za rażące. Tymczasem, konieczną przesłanką uwzględnienia skargi nadzwyczajnej na podstawie art. 89 § 1 pkt 2 u.SN jest naruszenie przepisów prawa właśnie w sposób rażący.

5. Podobne stanowisko należy przyjąć w kwestii zarzucanej oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Skarżący w treści uzasadnienia nie wskazuje bowiem jakie ustalenia Sądu II instancji pozostają w oczywistej sprzeczności z zebrany w sprawie materiale dowodowy. W rzeczywistości bowiem, zarzut Skarżącego dotyczy nie sprzeczności zebranego materiału dowodowego z istotnymi ustaleniami sądu, ale niewłaściwej oceny materiału dowodowego prowadzącej do dokonania niewłaściwych ustaleń. Tego typu zarzut jednak nie może stanowić podstawy skargi nadzwyczajnej.

6. Z powyższych względów, w rozpoznawanej skardze nadzwyczajnej nie zachodzą podstawy szczegółowe z art. 89 § 1 u.SN, co nie pozwala na czyni bezprzedmiotowym badanie tego, czy zaistniała przesłanka funkcjonalna kontroli nadzwyczajnej. Z tych względów, skargę nadzwyczajną Prokuratora Generalnego należało uznać za bezzasadną i w konsekwencji oddalić.

7. Podsumowując dotychczasowe ustalenia warto przypomnieć, iż instytucja przedawnienia, w imię pewności stosunków prawnych, pozbawia skuteczności tych roszczeń, których nie egzekwowano przez odpowiednio długi czas. Skarżący zatem zdaje się twierdzić, że konieczność zapewnienia pewności stosunków prawnych poprzez stosowanie przepisów o przedawnieniu należy urzeczywistniać poprzez radykalne zakwestionowanie tejże pewności stosunków prawnych, poprzez uczynienie w tej sprawie wyłomu w ochronie powagi rzeczy osądzonej. Takie zapatrywanie jest zatem wewnętrznie sprzeczne i nie może zyskać aprobaty. Konkludując, te same racje, które przemawiałyby za stosowaniem przepisów o przedawnieniu, w istocie nakazują oddalić wniesioną przez Skarżącego skargę nadzwyczajną.

Dodać też trzeba, że nie ma racji Prokurator Generalny, iż szkoda pozwanego wyrządzona zaskarżonym orzeczeniem jest realna, gdyż doszło do uszczuplenia majątku pozwanego (s. 21 skargi, k. 26). Z akt niniejszej sprawy, klarownie wynika, że pozwany świadomie zaciągnął pożyczkę, której jednak nie spłacił. Sytuacja prawna pozwanego wskutek przelewu wierzytelności banku na powoda nie uległa pogorszeniu w porównaniu z jego sytuacją prawną, jaka istniała przed zawarciem umowy przelewu, a przy tym, co istotne, Skarżący nie kwestionował istnienia wierzytelności.

8. Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 *in fine* u.SN. oddalił skargę nadzwyczajną. Jednocześnie, na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN Sąd Najwyższy zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi nadzwyczajnej.

Od wyroku i uzasadnienia wyroku zdanie odrębne złożył ławnik SN A.P.